

Optometrysta

229501

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Ostatnia aktualizacja - 09.2009 r.

Optometria to dziedzina wiedzy stosowanej zajmująca się procesem widzenia, a szczególnie ochroną, usprawnieniem, zachowaniem i rozwojem tego procesu. Osoba wykonująca zawód optometrysty dąży do prawidłowej korekcji wad wzroku, a rezultatem jego pracy jest spowodowanie u pacjenta prawidłowego widzenia.

Pacjent trafiający do gabinetu optometrycznego zostaje poddany szczegółowemu badaniu wzroku. Badanie to poprzedzone jest zawsze wnikliwym wywiadem, w trakcie którego optometrysta stara się ustalić cel wizyty pacjenta, przyczyny szukania pomocy, rodzaje odczuwanych zaburzeń widzenia, dotychczasowy stan zdrowia, stan zdrowia najbliższej rodziny mogący poprzez dziedziczenie mieć wpływ na problemy zdrowotne pacjenta, itp.

Po zakończeniu wywiadu przeprowadzane jest właściwe badanie optometryczne, podczas którego optometrysta wykonuje pomiary parametrów układu wzrokowego w zakresie niezbędnym ze względu na potrzeby korekcji optycznej. Badanie może uwzględniać wadę wzroku wyrażoną w dioptriach (wadę refrakcji oka) oraz cały proces widzenia, między innymi: forie, widzenie obuoczne, sprawność akomodacji i konwergencji, widzenie przestrzenne, ogólną sprawność układu wzrokowego.

Na podstawie przeprowadzonego badania stawiana jest diagnoza, od której uzależnione jest dalsze postępowanie. W przypadku stwierdzenia wady układu wzrokowego, np. nadwzroczności, krótkowzroczności, nieźorności wzrokowej (astygmatyzmu), heteroforii (zeza ukrytego), ambliopii czyli niedowidzenia, optometrysta dobiera i przepisuje soczewki okularowe lub też dobiera i aplikuje soczewki kontaktowe korygujące wadę. Optometrysta może projektować i dobierać oprawy okularowe oraz inne pomoce wzrokowe w zależności od warunków anatomicznych pacjenta. Jego praca jest w tym momencie podobna do pracy optyka.

W przypadku spostrzeżenia w trakcie badania zmian sugerujących istotne odstępstwa od norm fizjologicznych, kieruje pacjenta do odpowiedniego lekarza specjalisty, np. do neurologa, endokrynologa, alergologa, okulisty. Optometrysta nie ma możliwości leczenia, może natomiast prowadzić i nadzorować, na zlecenie lekarza, trening i rehabilitację układu wzrokowego pacjenta w aspekcie przywrócenia fizjologicznej sprawności widzenia obuocznego. W Polsce brakuje też regulacji prawnych pozwalających optometryście samodzielnie stosować leki ułatwiające postawienie właściwej diagnozy.

Dodatkowym zadaniem optometrysty jest prowadzenie dokumentacji poszczególnych pacjentów, zawierającej specyfikację zalecanych pomocy optycznych.

Optometrysta w swojej pracy posługuje się bardzo specjalistycznym sprzętem diagnostycznym. Podstawowym narzędziem jakiego używa jest foropter czyli wysokiej jakości urządzenie do badania wad wzroku oraz dobierania szkieł okularowych. Aparat ten dzięki wysokiej jakości soczewkom sferycznym, cylindrycznym oraz pryzmatycznym umożliwia wykonanie szerokiego zakresu badań.

Badanie refrakcji czyli wad wzroku może być wykonane metodą subiektywną przy pomocy właśnie foroptera, ale też metodą obiektywną, komputerowo, przy użyciu autorefraktometru czy autokeratorefraktometru, który posiada dodatkowo funkcję keratometrii do pomiaru krzywizny rogówki.

Do jego narzędzi pracy należą też między innymi:

- dioptriomierz pozwalający na dokładny i szybki pomiar szkieł okularowych, szkieł kontaktowych, pryzmatycznych; urządzenie to automatycznie wykrywa także szkła progresywne;

- oftalmoskop czyli urządzenie wyposażone w system optyczny pozwalający na wgląd w niezakroplone źrenice;

- oftalmometr stosowany do oznaczania krzywizny powierzchni załamujących oka na podstawie odbitej od nich wiązki światła, mający duże znaczenie w wykrywaniu astygmatyzmu;

- topograf czyli urządzenie służące do pomiaru wad refrakcji jak i wykonywania mapy rogówki; badanie to jest bardzo pomocne między innymi przy doborze soczewek kontaktowych korygujących duży astygmatyzm;

- rzutniki optotypów; urządzenia te posiadają szeroki wybór różnych testów, między innymi: stereoskopowych, zezu utajonego, astygmatyzmu, testów: czerwono-zielonych i polaryzacji, jak również testów literowych, cyfr, liter E, kolorowych, obrazków dla dzieci i pierścieni Landolta;

- kasety szkieł i oprawek próbnych.

Aktualnie prowadzone są prace legislacyjne pozwalające uznać zawód optometrysty za zawód medyczny.

Środowisko pracy

Ostatnia aktualizacja - 09.2009 r.

ŚRODOWISKO PRACY

Warunki materialne

Optometrysta wykonuje swoją pracę w pomieszczeniach zamkniętych – budynkach, a dokładniej w gabinetach optometrycznych zlokalizowanych albo w salonach optycznych należących do wielkich międzynarodowych sieci albo w niewielkich prywatnych zakładach optycznych. W gabinecie optometrycznym znajduje się zawsze wysoce specjalistyczny sprzęt diagnostyczny do badania oczu. Wstępne wywiady z pacjentami przeprowadza się w części biurowej gabinetu, w której przechowywana jest

dokumentacja wykonanych badań.

Nie występują w tym zawodzie czynniki niebezpieczne, szkodliwe czy szczególnie uciążliwe w pracy. Nie występuje też zagrożenie chorobami zawodowymi czy związanymi z warunkami pracy. Gdyby natomiast optometrysta wykonywał jednocześnie pracę optyka okularowego mógłby być narażony na urazy palców i dłoni podczas obsługiwanie urządzeń mechanicznych, ostrych narzędzi do cięcia szkła oraz na drażniące związki chemiczne zawarte w klejach, środkach czyszczących stosowanych przy naprawie, klejeniu i myciu oprawek oraz szkielek. W swojej pracy optometrysta narażony bywa co najwyżej na zmienne oświetlenie: słabe, intensywne, pośrednie, punktowe oraz małą wilgotność powietrza. W trakcie badania znajduje się też czasami w wymuszonej pozycji ciała.

Warunki społeczne

Praca optometrysty polega głównie na kontaktach z ludźmi. Z jednej strony, w ramach świadczonych usług, osoba wykonująca zawód optometrysty przeprowadza wywiady z pacjentami, diagnozuje ich, udziela rad, odpowiada na pytania, a z drugiej współpracuje z optykami, lekarzami, kolegami optometrystami, z którymi wymienia się doświadczeniami zawodowymi. Najczęściej porozumiewa się z innymi osobiście, w mniejszym stopniu pisemnie czy za pośrednictwem telefonu, faksu, poczty elektronicznej.

Przy tak intensywnych kontaktach z ludźmi pojawia się ryzyko konfliktów, optometrysta może zetknąć się na przykład z zachowaniami agresywnymi ze strony nieusatysfakcjonowanych pacjentów.

Warunki organizacyjne

Optometrysta najczęściej jest właścicielem lub współwłaścicielem zakładu optycznego, w którym prowadzi samodzielną praktykę optyczną. Może też być pracownikiem zatrudnionym w salonie optycznym dysponującym gabinetem badania wzroku.

Optometrysta w zasadzie ma stałe godziny pracy, którą wykonuje wyłącznie w dzień, pracując średnio od 6 do 9 godzin dziennie. Zazwyczaj nie jest wymagana praca w wolne soboty czy niedziele, chyba, że salon optyczny, w którym zatrudniony jest optometrysta zlokalizowany jest w dużym centrum handlowym czynnym 7 dni w tygodniu.

Praca ta ma charakter indywidualny i sama w sobie nie podlega nadzorowi. Każdy przypadek jest inny, chociaż procedury postępowania w trakcie badania optycznego są w gruncie rzeczy ujednolicone, optometrysta każdorazowo samodzielnie podejmuje decyzję o zastosowaniu najwłaściwszego sposobu zdiagnozowania układu wzrokowego pacjenta.

Wykonując swój zawód optometrysta odpowiada za bezpieczeństwo i zdrowie ludzi, ponosi z tego tytułu odpowiedzialność zawodową i społeczno-moralną.

Wymagania psychologiczne

Specyfiką tego zawodu jest bezpośredni kontakt z pacjentami; praca taka wymaga szczególnych cech charakteru: umiejętności nawiązywania kontaktu z ludźmi, postępowania z nimi, zdolności przekonywania, empatii, czyli umiejętności wczuwania się w emocje drugiego człowieka. Jak każda praca z ludźmi wymaga ona ponadto cierpliwości, odporności emocjonalnej, wrodzonej delikatności oraz wysokiej kultury osobistej. W zamian przynosi satysfakcję wynikającą z możliwości niesienia pomocy osobom z wadami wzroku.

W swojej pracy optometrysta obsługuje specjalistyczną aparaturę diagnostyczną. Do wykonywania pomiarów parametrów układu wzrokowego przydadzą mu się zdolności techniczne, analityczne, rachunkowe oraz sprawność manualna. W procesie stawiania właściwej diagnozy pomogą niewątpliwie takie cechy psychofizyczne jak: zdolność koncentracji uwagi, jej podzielność, rozumowanie logiczne, dobra pamięć.

Z uwagi na fakt, iż praca optometrysty ma charakter indywidualny i nie podlega procesowi kontroli oraz nadzoru, ważna w tym zawodzie jest samodzielność, niezależność, dokładność, samokontrola, umiejętność podejmowania trafnych decyzji i ponoszenia za nie odpowiedzialności.

Wykonywanie zawodu optometrysty wymaga też pewnych zainteresowań naukowych, ciekawości, gotowości do ustawicznego uczenia się, do pogłębiania wiedzy i doskonalenia swoich umiejętności zawodowych.

Tym optometrystom, którzy są jednocześnie właścicielami lub współwłaścicielami własnych firm (np. zakładów optycznych), przydatne w pracy okażą się zdolności organizacyjne, kierownicze oraz cechy właściwe osobom przedsiębiorczym. Każdemu przyda się również łatwość wypowiadania się w mowie i piśmie.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Ze względu na obciążenie fizyczne praca optometrysty należy do prac lekkich, wykonywanych głównie w pozycji siedzącej. Jest za to pracą dość mocno obciążającą psychicznie, optometrysta ponosi bowiem dużą odpowiedzialność za podejmowane decyzje dotyczące zdrowia drugiego człowieka. Najistotniejsze w tym zawodzie sprawności sensomotoryczne to: dobry wzrok, dobry słuch, prawidłowe rozróżnianie barw, widzenie stereoskopowe, koordynacja wzokowo-ruchowa, czucie dotykowe, zręczność rąk i palców. Ważna jest też spostrzegawczość, umiejętność kojarzenia faktów, sprawność układu kostno-stawowego i układu mięśniowego.

Przeciwwskazaniem do wykonywania zawodu optometrysty byłyby nieskorygowane wady wzroku i słuchu, dysfunkcja kończyn górnych, zaburzenia zmysłu dotyku, zaburzenia równowagi oraz zaburzenia układu nerwowego. Istnieje natomiast możliwość zatrudnienia w tym zawodzie osób niepełnosprawnych z dysfunkcją kończyn dolnych.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Warunkiem niezbędnym do wykonywania zawodu optometrysty jest posiadanie poziomu wykształcenia uzyskiwanego na studiach wyższych zawodowych, studiach

magisterskich i studiach podyplomowych. Optometrysta w Polsce może zdobyć kwalifikacje do wykonywania zawodu w dwojaki sposób.

Pierwszym z nich jest ukończenie studiów wyższych i uzyskanie tytułu magistra na kierunku fizyka w zakresie optometrii.

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, na Wydziale Fizyki, prowadzi 3-letnie studia stacjonarne i niestacjonarne (zaoczne) I stopnia (licencjat) na kierunku: Biofizyka ze specjalnością: optyka okularowa. Absolwenci tego kierunku mogą następnie kontynuować naukę na 2-letnich studiach stacjonarnych i niestacjonarnych (zaocznych) uzupełniających II stopnia na kierunku: Fizyka ze specjalnością: optometria.

Politechnika Wrocławska – Wydział Podstawowych Problemów Techniki, prowadzi 3,5-letnie studia stacjonarne I stopnia - inżynierskie na kierunku: Fizyka Techniczna ze specjalnością: optyka okularowa. Absolwenci tych studiów mogą następnie kontynuować naukę na 1,5-rocznych studiach stacjonarnych uzupełniających II stopnia – magisterskich na analogicznym kierunku: Fizyka Techniczna ze specjalnością: optometria.

Drugim sposobem jest ukończenie studiów podyplomowych z optometrii obejmujących co najmniej 600 godzin kształcenia zawodowego. Podjęcie studiów podyplomowych poprzedzone musi być jednak wcześniejszym ukończeniem studiów wyższych na dowolnym kierunku i uzyskaniem tytułu magistra. Dwuletnie studia podyplomowe w zakresie optometrii prowadzą obecnie dwie uczelnie wyższe: Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu – Katedra Optometrii i Biologii Układu Wzrokowego oraz Politechnika Wrocławska – Wydział Podstawowych Problemów Techniki.

W praktyce osobami, które najczęściej podejmują podyplomowe studia optometryczne są absolwenci magisterskich studiów wyższych o dowolnym kierunku legitymujący się uprawnieniami optyka okularowego i praktyką w tym zawodzie.

Zawód optometrysty można też uzyskać studiując ten kierunek na jednej z wielu uczelni zagranicznych (np. w Wielkiej Brytanii czy Niemczech). Po powrocie do kraju należy zwrócić się do odpowiednich organów państwowych o uznanie posiadanych kwalifikacji.

Kształceniu w zawodzie optometrysty bardzo pomagają zainteresowania w dziedzinie fizyki, matematyki, biologii oraz psychologii. Przydatna jest też znajomość języków obcych, zwłaszcza języka angielskiego i niemieckiego, w nich bowiem dostępna jest większość fachowej literatury.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Możliwości awansu w zawodzie optometrysty są dość ograniczone. Optometrysta prowadzi najczęściej własną działalność gospodarczą – własny zakład optyczny z gabinetem optometrycznym lub jest współwłaścicielem zakładu optycznego, w którym znajduje się gabinet badania wzroku. Wymagane jest od niego ustawiczne doskonalenie się w swoim zawodzie, stąd konieczność stałego uczestniczenia w

szkoleniach i seminariach, w krajowych i zagranicznych konferencjach oraz sympozjach. Praca w tym zawodzie jest w pełni samodzielna i nie podlega nadzorowi merytorycznemu. Zdaniem niektórych optometrystów, osoby wykonujące ten zawód powinny jednak obowiązkowo zrzeszać się w organizacji zawodowej, jaką jest Polskie Towarzystwo Optometrii i Optyki z siedzibą w Poznaniu, które za pośrednictwem swoich weryfikatorów dbałoby o wysoki poziom świadczonych przez optometrystów usług.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Zawód optometrysty nie jest zastrzeżony wyłącznie dla ludzi młodych, może go wykonywać osoba dorosła w każdym wieku, o ile spełni wymogi formalne, czyli uzyska niezbędne w tym zawodzie wykształcenie, a stan zdrowia jej na to pozwoli.

Możliwości zatrudnienia

Informacje będą sukcesywnie uzupełniane.

Zawody pokrewne

lekarz okulista

ortoptystka

optyk okularowy

Polecana literatura

- Goersch H., Wörterbuch der Optometrie, Verlag Bode Pforzheim, 2001
- Grosvenor T., Primary care optometry, Butterworth-Heinemann, 2002
- Izoptyka – kwartalnik
- Jarzębińska – Večeřová M., Tuleja D., Podstawy refrakcji oka i korekcji wad wzroku, Górnicki Wydawnictwo Medyczne, 2005
- Maxam U., Optometrie, VEB Verlag Technik, 1989
- Optometria – dwumiesięcznik z 2007 r., numery archiwalne 1 - 5
- Styszyński A., Korekcja wad wzroku – procedury badania refrakcji, α-medica press, 2007
- Świat Okularów Magazyn dla optyków – dwumiesięcznik
- Zajac M., Optyka okularowa, Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne, 2003